

СВОБОДНА БЪЛГАРІЯ

ВѢСТНИКЪ НЕЗАВИСИМЪ ОТЪ ПАРТІИ.

„СВОБОДНА БЪЛГАРІЯ“

издава за сѣга единъ въ седмицата въ Сѣбота, но щомъ са
сдобие съ 500 подписчика, ще са удвои величината ѝ.

Цѣната за въ България:

За 12 мѣсяци 4 рубли или 16 лева

За 6 „ 2 „ или 8 „

За 3 „ 1 „ или 4 „

За въ странство са прибавя на годината 4 лева, половинъ год. 2 лева,
трѣтъ мѣсяца 1 левъ.

За вѣнски публикации

са плаща на единъ редъ за първитѣ три пѣти 30 стотин.,
а за вѣски постѣдующи 20 стотин.

Писма и препорѣчки са испрапачъ до администраціята на
„Свободна България“ въ дома на редактора.

Неплатени писма са неприемачъ.

Единъ брой 40 стотинки.

У К А З Ъ

№ 163.

НИЙ АЛЕКСАНДРЪ I-й

СЪ БОЖІЯ МИЛОСТЬ И НАРОДНА ВОЛЯ

КНЯЗЪ НА БЪЛГАРІЯ.

Въ изражение на дълбоката печаль, която обзема сърца-
та на всички ни отъ неогиданната смъртъ на нашия ЦАРЬ-
ОСВОБОДИТЕЛЪ.

Постановихми и постановявами:

Да се държи всенароденъ трауръ, както въ божественитѣ
храмове, тъй и въ всичкитѣ правителствени и общественни
учрежденія въ растояние на двамадесетъ дни.

Прѣзъ това време да се свършва по всичкитѣ божественни
храмове въ нашето отечество тържественна служба и възно-
шенія Господу за упокоеніия БЛАГОДѢТЕЛЪ на Българскія
народъ.

Издадено въ нашия Дворецъ въ София, 1 Мартъ 1881 год.

На първообразното подписахъ:

АЛЕКСАНДРЪ.

Вѣрно съ първообразното подписахъ:

Министръ КАРАВЕЛОВЪ.

ВАРНА, 7 Марта 1881.

Не отдавна ---- туй преди 15 дни цѣла България, че може да са каже и цѣль славянскій миръ съвмѣстно съ Русія празнува 19 Февруарія ---- деня на възшествіето на престола на Всеросійскій Императоръ АЛЕКСАНДРА II, и Сан-Стефанскій миръ, съ който са положи основата на българското освобождение и на българското Княжество. Преди 15 дни и Варненското население съедини гласа си съ сичкитѣ наши братя съотечественици и възслага топли молитви за дългоденствието на Боговънчания Царь-Освободитель. А миналия вторникъ на 3 Марта ний бѣхми призовани на другий единъ празникъ — уви, не като на тържество за радостъ и веселіе, но за плачъ и риданіе: защото изгубихми нашия великодушень благородѣль и отецъ, нема вече Импер. Александра II, великия този защитникъ на цѣло славянство и нашъ силній покровитель; нема Го вече за православна Русія, която Той тѣй мѣдро управлява въ продълженіе на 26 години, нема Го и за насъ, за нашето младо княжество, което Той и само Той съ своя преданъ народъ създаде. За туй си мислихъ, че на да ли ще са намѣри на земята челоуѣкъ, който да не потрепери и настрѣхне, като са научи за мъченическата смъртъ на добрейшия изъ добритѣ руски царе АЛЕКСАНДРА II-го.

Миналия понедѣлникъ вечеръта телеграфната жица ни донесе и като молнія са распрѣснх изъ града ни твърдѣ печалното извѣстіе за нежданната и мъченическа смъртъ на Него. Величество Всеросійскій Императоръ.

Ето тѣзи официална телеграмма:

„Въ Недѣля (1 марта), около 2 часа по пладнѣ ужасно покушеніе са произведе противъ Священната Особа на Императора АЛЕКСАНДРА II: при възвращаніето Негово отъ парадата, въ екипажа Му са хвърлиха двѣ разрывни бомби, отъ които едната падва въ краката Му и Той, уви, пада въ неусвѣсъ. Въ такава състояніе Царьтъ са за-

несе въ Двореца и около 3 и половина часа са сконча безъ да дойде на себе си!!!“

И може ли да са нарече смъртъ тѣзи насилственна смъртъ? Не; то е мъченичество — и мъченикъ паметни са скончалъ Императорьтъ, кръвта на който пада не само върху гнусната ржка, която святотатетвенно посѣгнхла на живота Му, толкозъ скжнъ за неговитѣ вѣроподаници, а за българскія народъ още по-скжнъ, но невинната кръвъ пада и на цѣла Русія, която полага животъ за Царя и отечеството, защото убийцитѣ сж Руси и единътъ отъ тѣхъ е вече уловень, името му Руссакъ, 21 годишенъ и ученикъ отъ школата на рудничитѣ!

Всѣдствие на това прескърбно извѣстіе въ Варна тогчасъ и най-напредъ чаршията са видѣ мгновенно въ трауръ облечена. На другия денъ въ вторникъ, по распоряженіето на мѣстнитѣ власти, въ 10 часа са отслужи тържественна панахида въ правителственния домъ, на който двора бѣше препълненъ съ народъ, въ присѣдствіето на сичкитѣ военни и граждански власти както и на сичкитѣ иностранны консулы. Между военнитѣ горни чинове на чело бѣше и началникътъ на 10 кавал. дивизія генералъ-лейтенантъ Александръ Яковлевичъ Дедюкинъ, който скоро пристигнх въ града ни изъ Русія по причина на смъртта на тритѣ си внуци, дѣцата на полковника Боборикинъ. Послѣдованіето на панахидата са свърше съ едно надгробно словце, което расплака сички присѣдствующи; то са изрече отъ Г. Райнова, законоучитель въ тукашната реалка; ний го помѣстямы цѣло въ листа си за нашитѣ читатели.

А защото отъ нашата столица пристигнх въ сжщия денъ извѣстіе, че Негово Височество Князьтъ отива въ Петербургъ за погребеніето на Царя-Освободителя, г-нъ Управитель Варненскій счелъ за дължностъ, — въ което и ний го похваляваме, — да прати слѣдующата телеграмма до възлюбленій нашъ Князь:

Петербургъ

НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО БЪЛГАРСКІЙ КНЯЗЪ АЛЕКСАНДРЪ I.

„Вър оподданното Вашъ населеніе отъ вѣренното мене окржис находяще са въ трауръ за смъртта на незабвенній нашъ ЦАРЬ-ОСВОБОДИТЕЛЬ възнасяще всевишнему молитви за упокоеніе души усопшаго, моли ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО да благоволи да бжде тълкователь прѣзъ Н. Им. Величество АЛЕКСАНДРЪ III и цѣлото Августѣйше семейство, за дълбоката негова жалость и на всепреданѣйшиятъ негови чувства привязанности къмъ олицетворителя покойна о ЦАРЯ ОСВОБОДИТЕЛЯ — Н. И. Величество АЛЕКСАНДРА III.

Варна, 3-Мартъ 1881

„Варненскій Окржжень Управитель (подписалъ) П. Станчовъ.“

Ето и словото, за което отгорѣ споменяхми:

„Благочестиво събрание!

„Уви! Остави ни благодарѣлния нашъ царъ и баща! Какво да са каже сега? Какъ да са искаже онова състояніе на душата ни, съ което ний днесъ сме са събрали да възнесемъ молитва къмъ Господа за упокоеніето на почившия о Бозѣ Царь-Освободитель АЛЕКСАНДРЪ II? Какъ да припомнимъ истръпваніето на нашитѣ сърдца при първото извѣстіе за безчелоуѣчния постъпакъ на този, който измѣнически подигна святотатетвенна ржка противъ най-великодушния, най-добрия отъ всичкитѣ царе, нашъ Освободитель, Всеросійскій Императоръ? Но какво да си припомнимъ? Мигаръ сега нашитѣ сърдца не са вълнуватъ въ приливитѣ на ужаса за гнусното престѣпление? Мигаръ нашитѣ очи не съзятъ въ дълбочинитѣ на душата ни? Жално, жално!...“

Днесъ скърбъ обща обладава всичкия Славянскій миръ, но за насъ, Българитѣ тя е най-прочувствителна; защото радоститѣ ни сж още прѣсени въ паметта отъ срдечнитѣ благоволенія на почившия Царь-Освободитель, защото Той ни озари съ свѣтлина и ни даде животъ за вѣково съществуваніе.

Жаловито събрание!

Не е нито мѣсто, нито време да са изразятъ великитѣ дѣла, които Той е направилъ въ широката си имперія, и благодарѣніята които Той е оказалъ на Славянитѣ изобно, а особенно намъ, — защото сж всеизвѣстни.

Прочее, съ тѣзи печални и скърбни чувства, съ това чисто смиреніе и благоговѣніе нека възнесемъ молитва къмъ Милостивій Вседержитель за спасеніето и упокоеніето на праведната му дума „въ мѣстѣ злачиѣ, въ мѣстѣ покойнѣ идѣже нѣсть печали ни въздыханія, но жизнь безконечная“.

Вѣчна Ему паметъ!

Телеграмми.

Петербургъ, 14 Марта. Първийтъ манифестъ на Царя Александръ III, днесъ обнародванъ, гласи тѣй:

„Ний възлазими на трона на Русия, на Полша и на Финландия, които сж нераздѣлни. Ний ще направимъ сичкитѣ си усилия за блаженството на нашитѣ подданици. Ний подновявамъ отеческата клетва да бждемъ вѣрни на завѣщаніето на нашитѣ дѣди и да жертвуваме живота си за благосъстояніето, за сплата и за славата на Русия.“

Сичкитѣ върховни сановници на Имперіята, днесъ въ единъ часъ скѣдъ пладнѣ ще дадѣтъ клетва за вѣрностъ.

П а р и ж ъ, 14 Марта вечеръ. Сенатътъ и Камерата, при откритіето си отложиха засѣданіята, въ знакъ на трауръ за смъртта на Императора рускій. Предсѣдателътъ на Сената въ неговото слово каза, че Императоръ Александъръ II е билъ единъ отъ най-големитѣ преобразователи на този вѣкъ; той припомни, че Императорътъ билъ далъ свободата на много милиони роби.

Дукътъ ОдиFRE-Паскѣ прибавилъ, че Франция не ще забрави никога услугитѣ, които Императоръ Александъръ II направилъ въ 1875 г. когато Прусия я притѣснявала. (Ржкоплесканія).

А т и н а, 14 Марта вечеръ. Днесъ въ Камерата г. Кумумдуростъ, чрезъ едно кратко трогателно слово, извѣстилъ покушеніето на което Царътъ билъ жертва; слѣдъ като той направилъ похвалитѣ на покойния Царъ и на наследника, предложилъ да се дигне засѣденіето въ знакъ на трауръ.

П е т е р с б у р г ъ, 14 Марта вечеръ. Днесъ въ единъ и половина часъ стана въ зимния дворецъ обрядътъ за възлазанието на трона, и подаваніето клетва отъ високитѣ сановници на Имперіята. На два часа и половина, новитѣ Императоръ и Императрицата преминаха по сѣдъ най-ентузіастически въсклицанія отъ множество народъ за да отидатъ въ Казанската църковь.

Уловенитѣ убійци е единъ ученикъ отъ училището на рудницитѣ, Руссаковъ на име и 21 годишенъ.

С о ф і я, 14 Марта вечеръ. Князътъ Александъръ I, замина

днесъ за Петербургъ, като оставилъ правленіето на министерскій сѣвътъ; полковникъ Ериротъ, военниятъ министръ са натоваря *par interim* на външнитѣ дѣла.

ЕДИНЪ ПОГЛЕДЪ

върху нашето економическо състояние.

II.

(Продълженіе отъ брой 6-й)

Кои сж причинитѣ да падне земледѣліето толкова долу? Безъ сѣко съмненіе причинитѣ сж били до сега не въ народа, а въ турското правителство, което е било тъй малко развито и толкова малко е разбирало своя интересъ, щото на земледѣлцата е винаги гледало, като на машина, която трѣба да работи само за него, за неговото удоволствие. Само въ азіатскитѣ господства е устроено десетъци да са зематъ отъ сичкитѣ земледѣлчески произведения и тамо само земледѣлцътъ са кара да извършва сѣкакви *ангарии*. Земледѣліето е обложено съ сѣкакви данъци, тъй сжщо и неговитѣ добитѣкъ, помощницитѣ негови, съ които са той прехранва. Турското правителство освенъ дѣто е товарило земледѣлца съ разни данъци, но тъй сжщо е правило и съ търговіята въ своята държава. За да са убѣди човѣкъ въ това, достатъчно е да погледне на турскитѣ митници и тарифитѣ имъ.

Сичкитѣ земни произведения на държавата при Турцитѣ бѣха обложени съ преголѣми данъци; за каквото нашиятъ селенитъ и земледѣлецъ са е земалъ, винаги е сѣщъцалъ напредъ си турски чиновникъ и произведеніето му обложено съ преголѣмъ налогъ. Като виждахъ, че то е претварено съ голѣмъ данѣкъ, селенитъ го е оставилъ и са е земалъ за друго, но дордѣ са улови за туй другото, вижда и него обложено съ данѣкъ. Кому не е извѣстно, че преди нѣколко години, когато правителството бѣше обложило овошіята на дърветата съ данѣкъ, то селенитѣ бѣха принудени да ги изсѣкхъ и туй е фактъ че въ кже време отечеството ни са лишни отъ хиляди дървета, които даватъ плодъ, които толкова украсяваха страната. Колкото за произведеніята на земледѣлца и сичкитѣ въобще произведения на страната са облагаха съ данъци толкова пакъ чуждитѣ произведения които ни докарватъ отъ странство, бѣха свободни отъ мито и са ползуваха отъ правителството съ явно покровителство противъ собственитѣ си интереси. Отъ това послѣдствіята бѣха за отечеството ни твърдѣ печални: тъй земледѣлцътъ престана да работи земята или я работи толкова, колкото му трѣба за

неговата лична прехрана: страната ни тъй са лишни отъ голѣмо число произведенія, земята се да не са обработва сичката, по много стоки зеха да ни докарватъ отъ вънъ, съ което отблъснаха нашитѣ въ нашъ ущербъ. Сичко това, то са вижда, че турското правителство, това е правило отъ едно непониманіе на своитѣ държавни интереси, доброто на страната и благото на народа. Но това е било до пойдѣ простително за турското правителство, за турскитѣ държавни мѣжбе; защото по своя азіатски възгледъ, тъй така са разбирали и така дѣйствували, тъй не сж виновати, а времето и средата, въ която сж са нахождали и не знаели по иначе да гледатъ на работитѣ, виновато е невѣжеството което винаги ги е засѣпвало. Нали тѣзи неща т. е. десетината, онгуритѣ на земледѣліето бѣха най голѣлитѣ предметъ на българското оплакваніе въ продълженіе на 50-60 год. предъ Европа и самата Порта. Нали по това и сж биле нееднократни протести, винаги сж са пѣлили българскитѣ газети съ оплакванія, които бѣха опозицията на сичкитѣ европейски държави.

За това Россія, избавителката на българскій народъ, щомъ ни освободи и послѣдова указъ отъ императорскій комисаръ Корсакова, съ който освобождаваше народа ни отъ тѣзи разорителни за народа и държавата безчеловѣчни даждия. Но за голѣмо чудо, какъ нашитѣ министри, които управляватъ готово конституціонно княжество — какъ тѣ не само, че оставиха тѣзи налози, но ги и увеличиха съ нови още по-тежки за жителитѣ, по-разорителни за държавата. Доказателство служи едно — тѣзгодишниятъ онгуръ, споредъ който храната са държа на кѣра до края на Септември дордѣто изгни, и друго — продаваніето на хранитѣ по окръжи тъй механически даромъ и съ докарваніето на скотитѣ, дѣто и тѣка селенитъ трѣба да работи положително по ангарія, която претсхва и потъква сѣвсѣмъ конституцията. Циркуляра на нашия министръ на финанцитѣ за тютюнитѣ е още по-чуденъ. Той вижда са въодушевенъ отъ една фантазія да распространи сѣяніето на тютюня въ България, като най-производително, ималъ грижа да докара сѣме тютюнево и го расприводи по селата съ надлежното наставленіе, какъ да са сѣе, конае, събира, тъй хората си назеха сѣме и посѣха, но не молежа да го расадятъ, като отъ министра почеха да слѣдовать инструкції върху инструкції, тръгнаха ревизори, финансови чиновници и дяволи да измѣрватъ на хората нивитѣ и градинитѣ нѣколко пѣти, слѣдъ това ходятъ по хамбаритѣ да четатъ връзкитѣ на листоветѣ, а по-послѣ и тѣглятъ самия тютюнь. Хората

копото зеха да съятъ тютюни, стапаха хиляди пжти нишманъ. А какво биха си помислили читателитѣ ако имъ кажемъ, че финансовото пакъ министерство предписва на подвѣдомството си чиновници да обиколятъ поеститѣ мѣста съ тютюни и, дѣто намѣрятъ по-много отъ една лѣха поесто, да го истѣргхтъ! Тѣй носятъ, изнижнхлъ вече и на оздѣване тютюнъ, билъ на много мѣста и тукъ въ Варна истѣргхлъ, благодаря на далновидността на нашитѣ министри по финанцитѣ!!!

Отъ сичко това са вижда грубото обръщение на нашето неспособно министерство съ земледѣліето, търговіята и мѣстнитѣ произведѣнія. Въ другитѣ цивилизовани държави, тѣхнитѣ просвѣщеніи правителства съдѣйствуватъ на земледѣліето, търговіята и мѣстнитѣ фабрики, като ги още покровителствуватъ, поощряватъ, награждаватъ ги съ награди, а у насъ, на това гледаме съвсѣмъ противното. За да иматъ нашитѣ министри това грубо понятие върху мѣстнитѣ продукции можетъ бити да сж виновати само съ това, че тѣ сж са зели за работа, която съвършено не разбиратъ, за която не сж приготвени. Тѣ, вижда са, че искали като да направятъ нѣщо, но не знаятъ и не могатъ, ами са блѣскалъ нагорѣ надолу, а за каквото и са хванатъ се не имъ стига умътъ. Има една завѣса която като мѣгла имъ пречи за да излѣзатъ отъ невѣрството и влѣзатъ въ нѣтя на истината и правдата, толкова нужди днесъ за нашия народъ. Тѣ не могатъ да разбератъ да си даждъ ясенъ отчетъ, че благосѣстоианіето на правителството състои въ благосѣстоианіето на народа. Народътъ както въ турското правителство така и сега не може да са избави отъ ангариі, които конституціята въспрещава.

Отъ сичко горѣизложено ясно са вижда, че тамъ дѣто има отъ страната на кое да е правителство, своеволие, произволъ, неправда, насиліе, не може да са развива и напредва земледѣліето, търговіята и искусствата; а тамъ дѣто са улесняватъ отъ закона, дѣто правителството ги покровителствува и награждава, тамъ сичко върви, успѣва и цвѣти народа. Примѣритѣ за това сж нашитѣ съседни Руситѣ, Власитѣ, Сърбитѣ и прч. Тамъ земледѣлеца, който има собственна земя, плаща въ годината отъ една десетина (която има 13 уврата) не по-много отъ 50 копейки, но той има право на тѣзи десетина да сѣе, жени, вози и вършиѣ когато ще; и ако не сѣе той се ще плати тѣзи 50 копейки. Той нема контролъ и господари, на своя трудъ и на своя собственъ имотъ.

Тѣзи сж главнитѣ причини дѣто нашата земя е малко населена и не обработена. По-напредъ турската гру-

бость, насиліе и незаконность сж преиждили нашитѣ съотечественици по чуждитѣ царства, дѣто сега живѣятъ охолно и тѣхний трудъ са милостиво покровителствува отъ закона на държавата и отъ вниманіето на просвѣщенитѣ имъ правителства; а сега либералитѣ наши законодатели съчиняватъ закони сѣрѣщу тѣзи преселенци на чуждина да не могатъ или да не смѣятъ да са върнатъ въ отечеството си!

Нашитѣ народъ бѣше честитѣ да бжде освободенъ отъ нашитѣ братя Славяно-Руси въ днитѣ на славното царуваніе Государя Им. Александра II. Той сега са управлява отъ свои хора, но не знайме, кѣга този нашъ измѣченъ народъ ще бжде честитѣ да са управлява отъ по-способни хора, каквото гледали у другитѣ свободни народи?

Бѣдното ни отечество, което има толкова плодородна земя, оиѣстрена отъ толкова разнообразни рѣки и рѣчки, испѣстрена съ гори, висини и долини, дѣто въобще владѣе толкова пріятенъ и здравъ въздухъ, нашето отечество, което са намѣрва въ центра на Европа съ такова удобно мѣстоположеніе, което е на предвѣріето на Цариградъ, дѣто можѣ сичкитѣ си произведѣнія да распродава по Италия, Нѣмско и другитѣ царства е пусто отъ народъ, а земята не са обработва. Нашето отечество ако не са обработва, то тогава не ще има съ какво да поддържа толкова войска, на министри да плаща и на такава множество службани; ний немаме съ какво да разработваме желѣзни руди, каменоконни, да правимъ желѣзни пжтища и прч. Сѣка година, ще правимъ дефицити и дългове и ще да достигнемъ до такова плачевно положеніе, до което е сама Турція, а слѣдъ нея Гърція, която поне са надѣва на поддржкитѣ на своитѣ богати съотечественици по Европа — источникъ, отъ който ний сме лишени.

И тѣй държавата ни ще бжде бѣдна отъ нари, малочисленна отъ народъ, съ една речъ — слаба и отъ кѣнъ и отъ вѣтрѣ. При таково економическо състоианіе, при таково положеніе нашата държава нема да неспредне или да чака по-добра бждинна.

Българскитѣ села въ Бессарабія.

Най-южната и най-близката географическа къмъ България часть на Русія, извѣстна подъ името Бессарабія, отдавна представлява една малка България. Заселена отъ 85 български села близо съ 170,000 души отъ двата пола, тѣзи часть на Русія, която справедливо можаше да носи название „Нова България“ със-

тавлява почти $\frac{1}{10}$ на сегашното българско княжество, особено по пространството на земята, което занимаватъ тѣзи села и което достига до 600 хиляди десетини *) или близо до 3,100,000 дюкюми.

Въобще преселеніето на Българитѣ отъ България са е поченало още отъ самото паданіе на българското царство. Но преселеніето на Българитѣ въ тѣзи страна, за което ний ще говориме тука, веде своето начало отъ времето на Янскія миръ (1892 год) и са е продължвло презъ времето на 1806 и 1828 — 30 години. Една часть отъ тѣзи преселенци са е заселила първоначално на боярскитѣ мушин въ Бессарабія още до нейното присѣдиненіе къмъ Русія. Тѣзи преселенци Българи, които бѣха разпрѣснати по българскитѣ мушин, бѣха щастливи да обрнатъ милостивото вниманіе върху себе си на бившия намѣстникъ на Бессарабія, слѣдъ нейното вече присѣдиненіе къмъ Русія, генерала Инзовъ. Този премѣдрій държавний мжжъ, като видѣ необикновенното трудолюбіе на тѣзи прости селене, тѣхната трезвость, чистота на тѣхнитѣ прави и прч., качества, които рѣдко ги отличаваха отъ другитѣ селене — молдовани, прибѣрза да представи на Императора Александра Павловичъ, во времето на пребиваніето на Нег. Величество въ Кишиневъ, както въ тѣзи ново-присѣдинена къмъ Русія часть живѣе едно славянско племе, което съ своитѣ високи нравствени качества, именпо съ трудолюбіето си, съ своята честность, набожностъ, съ своята трезвость и прч., — силно са отличава отъ другото населеніе и споредъ тѣзи свои качества заслужва дарованіе нему особенни права и привилегіи. Благодаря на този докладъ въ 1820 година бѣше височайше повелѣно отъ сичкитѣ тѣзи преселенци — Българи да са съставятъ отдѣлни български села, съ дарованіе имъ особенни права и привилегіи. Споредъ тѣзи привилегіи на тѣзи претеденци са даде безплатно казѣнна земя по 60 десетини или около 800 дюкюми на сѣка фамилія, освобожденіе на продължително време отъ всѣкакви данѣци, отъ всѣка войнска повинность, особено свое управление, независимостъ, администраціята въ Бессарабія, право на продажба ракія и вино безъ всѣкаква плата гюмрюкъ не познати, и освенъ това право на безплатно ползованіе на сичкитѣ угодія, които влизаха въ даденната земя, отъ които най-доходна статья представляваха блатата съ богата рибналовія, която въ времето на румѣнското владичество въ послѣдното

*) Десетина е равна на $13\frac{1}{2}$ дюкюми или десетина е равна съ 2400 квад. сажни или 5200 □ аршина.

време даваше повече отъ 12 хиляди жетници ежегодно. Тъзи толкова широки привилегии, които никога ни едно руско село въ Русия не е получило, даваха възможност на тѣзи преселеници — Българи, при тѣхното трудолюбие, бережливостъ, трезвостъ въ кѣсо време да достигнатъ до една добра степенъ на благосъстояние. Числото на тѣзи села са увеличии съ дохожданието на ново-преселеници — Българи въ 1830 год. съ които тѣзи нова България вече можеше да брои 83 села, съ Болградъ въ глава, който бѣше централизацията на това население, неговъ ръководителъ и двигателъ по сичките съществени работи. Болградъ е заселенъ повече отъ Сливненци и Ямболци, така сѣщо и другитѣ села сѣ заселени отъ Българи отвъдъ Балкана, като повече сѣ опасили и названіето на своитѣ села, отъ които тежката съдба ги изгонила, както Твърдица, Капчогъ, Дюлюменъ, Исерлія, Кюлевче, Девлетъ-Агачъ и пр. Тѣ имахъ тукъ свое особено независимо отъ губериската администрація управление, свой съдъ, независимъ отъ общитѣ съдове въ Русия, выборно начало въ общинното управление. При твърдѣ малкитѣ данъци, които сравнително съ съществовавшитѣ въ другитѣ руски села, можаха да са считатъ ничтожни, при свободата отъ войнска и квартирна повинностъ и при право за продажба рѣкия и вино безъ всѣкаквъ платѣжъ въ полза на казната — сичкото това съставляваше не маловажна привилегія българското население въ Бессарабія въ продължение почти на 50 години. Сѣко село имаше свое управление състояще по изборъ на три години отъ выборнаго и два добросъвестни съ писарь, къмъ обязанността на който сѣ отнасяше писменната частъ. При това управление имаше съдъ, подъ названіе „селска расправа“, която, въ качество на съдъ първа инстанція, разгледваше всѣкакви дѣла граждански и уголовни между Българитѣ. Нѣколко села числомъ не по-малко отъ 20 съставляваха окръжие съ окръжно общинно самоуправление, състояще отъ окръжни старшини, два добросъвестни съ окръжни писарь, отъветствени за писменната частъ. При това управление, както при селското, имаше окръжни расправи, която въ качество на втори съдебни инстанції, разгледваше по апелация рѣшеніята на селската расправа. За тѣмъ мѣстното правителствено управление бѣше като единъ посредникъ между селенитѣ и тѣхнитѣ общинни управления и висшата колоніална инстанція — попечителни комитетъ, резиденцията на която бѣше Одесса, така както на мѣстното управление бѣше Болградъ и Комратъ. Министерството на държавнитѣ имоти бѣ-

ше най-висшата инстанція, която разрѣшаваше представленіята на попечителни комитетъ по сичките онія дѣла, които излизаша отъ неговата компетенция. (Слѣдва)

Добруджа и нейното значеніе за България.

(Продължение отъ брой 5.)

Землището (почвата) на Добруджа колкото е естествено плодотворно, двахъ още са наторява и оплодотворява отъ безбройнитѣ стада, които по нея пасѣтъ. Добруджа още не е нито 10-та частъ изорана, но нейното плодородіе е изумително. Дълбокиятъ и тлъстъ черноземъ нейнъ дава възможностъ земята да са оре и сѣе по два пѣти на лѣтото. Но тукъ орачѣтъ само единъ пѣтъ въ годината оре земята, и понеже землището е отъ черноземъ дълбокъ, и много твърдъ, като илъ, който мѣчно са оре, то при орачѣта въ единъ плугъ са впрѣгатъ три чифта силни биволи а волове 4—5 и 6 чифта.

Земята са оре въ сѣко време, но най-добрѣ лѣтъ. Зимѣ земята отъ дъждовѣтъ добрѣ кивва и става много мека, тѣй по слѣдъ 25 Януарій вече тамъ сѣятъ. На едно кило земя отъ 5 уврата са хвърля семе отъ 4—5 мѣри или до 50 оки семе отъ колосъ т. е. два пѣти по-малко нежели по другадъ по България. Тукъ несполука за орача бива само тогава, когато храната прѣплавне, но и това рѣдко са случва, защото Добруджа е открита отъ черното море, отъдѣто винаги хладенъ вѣтеръ я прохладява, но при сичко това пакъ приплаватъ житата. Тукъ обикновенный урожай дава едного кило 25—30 кила, а ечемикѣтъ кило дава и до 40 кила. Миналата година просото по своя си урожай очуди земледѣлцитѣ. Добруджа ако да са обработва така, както са работи по другитѣ мѣста, съ уллучени сѣчива, то плодородіето може да бѣде още по голѣмо.

Тѣзи земя много годни може да са работи, безъ да са истопи, както става съ гориститѣ мѣста, въ което само когато са коренитѣ горитѣ земята е плодородна и то нейното плодородіе не трае освѣнъ нѣколко години, а подиръ взѣе не само не възнагражда на земледѣлца труда, но не възвраща даже потрошенія му капиталъ или сѣмето му. Сѣжното са случва и съ полето, което не са тори. Тукъ ний мимходомъ ще споменемъ Англичанитѣ които грамадни сумми харчатъ за да торѣтъ земята си, за което возѣтъ гуано отъ Америка, кокали отъ много далѣкъ, като ги купуватъ, пренасятъ, мелятъ и тогава съ тѣхъ торѣтъ нивата си; тѣй щото за единъ увратъ земя земледѣлцѣтъ трѣба да похарчи отъ 500 до 800 франка по торъ отъ гнойше, гуано или кокали които и ний имъ испращамъ съ геминъ!

* *

Добруджа за цѣла България е неопѣнима; тя е хранила до сега хиляди жители по главнитѣ мѣстности на Балкана. Освѣнъ

това въ Добруджа са разносяше и нашата индустрия: отъ Сопотъ, Габрово, Орѣховица, Арбанаси жителитѣ на които са занимаватъ съ миловарство (сапунджикѣтъ), стоката си продаваха преимущественно въ Добруджа. Габрово, Сопотъ, Сливенъ и Шуменъ дѣто са правятъ най-добритѣ ножове и сѣкакви други орѣжия и жѣлѣзни издѣлія тамъ си распродаваха издѣліята. Плевенъ, Лѣсковецъ, Дръново, Свишовъ, Русчукъ Шуменъ — своята рѣкия оцетъ и пр. а Разградъ и Правадія тамъ продаваха дикани за вършитба. Габрово, Тръвна, Елена распродаваха въ Добруджа освѣнъ разнитѣ си дървени издѣлія отъ бросна, ости за козелета наплати, вили, топоришки, копани и проч. пакъ въ Добруджа.

Лѣтъ по жетва, коситба и харманъ отиваха хиляди мѣжѣ като мастори отъ Българскитѣ мѣстности да работятъ и строятъ къщи и пр. Въ Добруджа хиляди пакъ дружини отиваха подъ предводителството на своя драгоманинъ да женѣтъ въ Добруджа, дѣто въ нѣколко мѣсенца, като работяхъ, връщаха са доволни и сѣкій доносяше по нѣколко стотинъ гроша пренечелини. Въ Добруджа сѣкій Българинъ търговецъ, джеленинъ, пастиръ, пчеловодъ, сапунаръ, винарь, расадѣія отиваха съ радостъ, защото винаги са връщаха съ печалба. Упоменатитѣ търговци като распродаваха своитѣ стоки, въ замѣна купуваха отъ Добруджа сирени, масло, медъ, вълна, риба. Вълната са изработваше въ Жеравна, Котелъ, Шуменъ, Сливенъ, Елена, Калоферъ и въ аби са тамъ распродаваше пакъ.

Слѣдъ като са отдѣли Добруджа отъ България, то въ упоменатитѣ градове са вече вижда упадѣкъ въ търговіята. Това е най-чувствително за Котелъ, Жеравна, Шуменъ, Пазарджикъ, Балчикъ и Силистра. — Най-много са задоволяваха търговцитѣ тѣ сѣжю и работници — художници които са хваляха че въ Добруджа, освѣнъ дѣто имъ са плащаль труда, но и добрѣ ги хранятъ, на прим. съ млѣко, сирени, каймакъ и пр. Жителитѣ на Добруджа винаги са сѣ отличавали съ особено гостопріемство.

Освѣнъ че изобилува съ много добитѣкъ, Добруджа има премного вода отъ едѣ Дунава. Тя представлява едно дълго поле на видъ полуостровъ, отъ една страна омиванъ отъ Дунава, който съ своето си течение прави голѣми разлитія като образува премного острови и езера, а отъ друга страна Черното море тоже прави такива заливи отъ нѣколко солени езера, отъ които може да са приготвяла на милиони франки солъ. Сичкитѣ тѣзи води изобилуваха отъ голѣмо количество риба, раци и отъ дивѣякъ. Устіето на Дунава въ което пролѣтъ и лѣтъ влаза отъ морето разнородна риба да си хвърли искрата, и тя са лови въ голѣмъ размѣръ по брѣговетѣ Дунавски. Добруджа е единственния жгълъ на България, който дава толкова богати произвѣденія, тя е въ състояние да прехрани България не отъ 2—3 милиона души, но и още 3 пѣти по-много души, тя е страна дѣвствена, неистощена.

Въ тѣзи Добрудженска равнина въздухѣтъ е чистъ, пріятенъ и здравъ, както за човѣка, така и за сѣко животно. Единствен-

ния недостатъкъ за нея е, че вътрѣшностьта ѝ е безводна. Ископаваніето на единъ кладенецъ струва твърдѣ скъпо, защото да са стигне вода трѣба да са копае отъ 25—40 сажени. Водата отъ таква кладѣница са вади съ долали и тулумби въ които са върфатъ по два вола или по два коня. Най-удобнѣй чифлигъ или село са счита онзи, който има кладенецъ. Водата отъ кладенецѣ бива много прѣятна, чиста и замечателно студена.

Подъ чернозема, или като са копае на 2—3 аршина дълбоко въ земята, винаги излиза камъкъ пясъчивъ отъ доста дебелъ слой, които занимава въ дебелина отъ 40—60 аршина, а нейдѣ и по-дълбоко. Тѣзи свѣденія сж намъ дали онѣзи, които копають кладенецѣ въ Добруджа. (Слѣдва.)

ИСТОЧНА РУМЕЛИЯ И МАКЕДОНИЯ.

Марица обнародвала единъ членъ, който, преведенъ отъ Гърція листъ Филиппуполисъ, обнародва са и въ мѣстния Английскій вѣстникъ. По пощенски, види са, причини нѣй не прѣехми онзи брой на Марица; за това превеждаме отъ Месанджеръ реченіа членъ, който гласи тѣй:

„Давами новината която обнародвами съ всеко предпазваніе, само казвами че тя ни са достави отъ единъ прѣятель. Научавами са отъ единъ достовѣренъ источникъ, че Европейскитѣ Кабинети преговаряли да повѣрятъ на Конференціята въ Цариградъ, която ще преглѣжда Турско-Гърцкия въпросъ, дължността да нарѣди въ сжщото време Македонскія въпросъ. Спорѣдъ най-прѣсени новини, почти сичкитѣ Сили (съ исключеніе на Австрія) сж съгласни да приснединятъ Македонія на Источна Румелия, — границата на тѣзи нова земя ще са назначи споредъ Санъ-Стефанскія договоръ. Прѣдѣлитѣ ѝ, въ които ще влиза и града Солунъ, ще бѣдѣтъ таква шото тя ще образува едно Княжество, което ще са назовава „Автономно Княжество на Южна България“. Портата, отъ своя страна, ще са съгласи да земе това предложеніе подъ вниманіе съ условіе, че Автономното Княжество ще плаща годишенъ данѣкъ отъ единъ милионъ лири на върховното Правительство въ Цариградъ.

„Отоманското Правительство храни надѣжда, че Македонія, управлявана отъ Органическия Уставъ на Источна Румелия и повѣрена на мѣдрото управление на Князь Богориди, ще може да са радва на сжщитѣ преимущества и на сжщото спокойствіе на каквито са радва сега Источна Румелия. Чрезъ такова едно разпорѣждане образавана Европа са надѣва да нецѣри ранитѣ отъ които нещастна Македонія и по-нещастнитѣ ѝ Български жители страдають, и съ това срѣдство има унованіе, че ще са тури край на непрестанната опасность на Европейското спокойствіе“.

Отъ своя страна нѣй не можемъ друго да кажемъ, освѣнъ онова което единъ Македонецъ въ такъвъ случай би казалъ: „Медъ да ви кане отъ устата“.

(Зорница)

Слѣдующитѣ телеграмми сж останали отъ миналата недѣля.

Софія

Негово Височество Българскій Князь
АЛЕКСАНДРЪ.

Варненското населеніе, като неможе никогда да забрави безпримѣрнитѣ благодѣнія на Царя Освободители за нашія народъ, най-покорно моля, по случай на тържеството за възшествіето на престола, да са поднесхтѣ на неговитѣ подножія признателнитѣ наши душевни чувства.

Г. Варна, 19 Фелруарій 1881 год.

Кметъ Славчовъ.

Одесса

Его Сіятелству Князю Дондукову-Корсакову.

Ваши неуморимыя труды принесенныя нашему освобожденному Русскою кровью отечеству, всегда бывають принопамятнни въ честь Сан-Стефанскаго договора, покорнѣйше прошу со стороны Варненскаго населенія принять нашу задушевную признательность.

Г. Варна, 19 Февраля 1881 года.

Кметъ Славчовъ.

Кіевъ

Его Высокопревосходителству Графу Игнатіеву.

Незабывая Васъ, какъ одинъ изъ важнѣйшихъ дипломатическихъ виновниковъ нашего политическаго возрожденія, благодарное населеніе города Варны мною просить принять глубочайшую признательность въ честь незабвенныхъ Вашихъ услугъ Болгарскому Народу.

Г. Варна, 19 Февраля 1881 года.

Кметъ Славчовъ.

Москва

Г-ну Ивану Сергеевичу Ансакову.

Празднуя историко-знаменитый день 19 Февраля, населеніе города Варны покорнѣйше просить принять его признателнѣйшія чувства за Вашія неуморныя поборства вмѣстѣ съ славянскимъ комитетомъ о нашемъ политическомъ возрожденіи. Передайте, прошу, неразвязную нашу любовь братскому намъ народу, за его безпримѣрныя къ намъ жертвованія, отъ которой никакая Берлинская и Лондонская Голгофа насъ неотдѣлитъ въ интересъ цѣлаго Славянства.

Г. Варна, 19 Февраля 1881 года.

Кметъ Славчовъ.

ОТГОВОРЪ.

Петербургъ. 24 Февраля 1881.

Кметъ Славчовъ. Варна.

За поздравительную телеграму получилъ тронуть признателенъ за добрую память, да процвѣтаетъ, крѣпнеть Болгарія.

Игнатіевъ

Петербургъ, 24 Февраля 1881.

Кмету Славчову. Болгарія Варна,

Прошу Васъ выразитѣ вашими согражданамъ мою душевную признательность за добрую память и глубоко цѣнимое вниманіе, оказанное мнѣ ими въ день празднованія возрожденія дорогой Болгаріи.

Князь Дондуковъ.

Госп. редакторе на „Своб. България“

Въ опроверженіе на казаното въ 6-й брой на „Своб. България“ стр. 7, относительно заминуваніето на г-на Г. Кжрджіева, бившій членъ на варненскій окръженъ сждъ, като предсѣдатель на тоя сждъ, имамъ честь да Ви явя, съ покорна молба да съобщитѣ това и на читателитѣ на Вашій листъ, че поменжтото лице „неизчезнж отъ Варна безъ да знають другаритѣ му, дали си е той оставката и прѣта ли е тя“ а заминж съ знаніето на Сжда, че е прѣта оставката му.

Варна, 23 Фелруарія 1881.

Съ дълбоко почитаніе

К. Мирскій.

Редакціята макаръ и да дава мѣсто на това писмо въ стълбоветѣ си, но тва не ще да послужи за опроверженіе вържу онова, що са е писало въ 6 брой на „Свободна България“ за заминуваніето на Г. Кжрджіева члена на Вар. Окр. Сждъ. Ако Кжрджіевъ е заминалъ съ знаніето на Сжда, за тва трѣба да е съставенъ протоколъ и подписанъ отъ предсѣдателя и членоветѣ на сжда и за освѣтленіе нѣй би молили г. Предсѣдателя да ни даде отъ него препись; иначе г. Кжрджіевъ съ опроверженіето, което прави предсѣдателя Мирскій, не са опарвава за незапно си заминуваніе отъ Варна.—

Ред.

ПИСМО ВЪ РЕДАКЦИЈАТА.

Варна 1 Марта 1881.

Ето вече настава пролѣтъта и глѣдаме херата като мрави са расплзяха покрай морето на чистѣ и прѣятенъ въздухъ, който споредъ мнѣніето на докторитѣ е билъ и дѣчителенъ на нѣкои болѣсти. Но за жалость Градското Общинско Управление и до сега не са е распорѣдило за пречистваніе на улицитѣ отъ разнитѣ зловонни испаренія, които одупнително дѣйствувать на челоуѣка и ставатъ причина на много болѣсти, както бѣше са появила и гърлицата. Освѣнъ че улицитѣ сж тѣсни и криви, тѣй шото не може свободно въздуха да тече, виждаме сѣка една водолици, помни и др. нечистотии, които гражданитѣ си позволяватъ да изливатъ ношно или друго време предъ портитѣ си. Трѣба да заблѣжа още че у насъ сжществувать и до сега таква Азіатски обичаи, които въ нѣкоя държава не са позволяватъ и строго са преслѣдватъ. Тѣй тука сутренъ, пладниъ, вечеръ, на която чешма или изворъ и да идешъ, ще виднѣшъ турци съ голи ржцѣ съ запърмени крака, мѣтѣ са предъ сѣкиго — нѣщо което най-минува сѣка граница на челоуѣщината. Съгражданитѣ ни турци може да

са миятъ въ ежната си, гдѣто си иматъ ешми хавузи и пр. а не по самото открито мѣсто, гдѣто случва се минуватъ жени — Християнки ако не мюсюлманки, на които е забранено ходеніето. Друго — нѣколко пѣти съмъ миналъ презъ пазаря виждамъ че бръснаритѣ (белберитѣ) обръснатъ нѣкого и водата пливатъ предъ дюкяна, това са забѣлзва и въ нѣкои ахчи, кога си омиватъ тенжаритѣ. Сжщо не малко развадени нѣща като риба, хайверъ, маслини и др., които злѣ вліяетъ на стомаха, са продаватъ отъ базалитѣ. Желателно би било по Град. Общ. Управление отрано да би са погрижило за отстраненіе на горнитѣ нечистотии, които би причинили разни болѣсти; тъй щото града ни още отъ сега да бже готовъ за приемианіе на онѣзи, които искатъ промѣненіе на въздуха си и поправленіе на здравьето си. А пъкъ на съгражданитѣ си турци ще кажемъ да са напуснатъ отъ тѣзи си груби удоволствія и отъ това фанатическо послѣдваніе на Курана гдѣто даже не са позволява тѣи неприлично да са извършватъ тѣи обязанности, а да са съобразяватъ съ условіята на живота си и съ законитѣ на държавата въ която тѣ живѣятъ. Варненецъ.

Оригинални изслѣдованія по игиената на непразната жена и на новороденитѣ дѣца.

Отъ Д-ръ С. Х. Загорски.

(Продълженіе)

Глава II.

За случайноститѣ на непразнитѣ жени.

Случайноститѣ на непразнитѣ жени иматъ своитѣ слѣдствія върху майката или само върху дѣтето

Членъ I. *Собственни слѣдствія върху непразната майка* — Между онія, отъ които са оплакватъ младитѣ жени, ще изброимъ: Безкусіето, повдиганіята, блюваніята бѣлоцвѣтнитѣ теченія, запичаніето, (la constipation) подуваніе на венитѣ (les hemorrhoides et varices), пълнокрѣвието (la pléthore sanguine ou sereuse) които причиняватъ да имъ са вѣе свѣта и шамътъ.

§ 1-й. *Безкусіе, подиганіе и блюваніе.* Едно отъ първитѣ слѣдствія ако и до толкова отвратително за непразнитѣ жени е *безкусіето*: тѣ не искатъ да ядѣтъ, и осѣнѣтъ миризмата на готварнята както и за нѣкои естія едно отвръщеніе толкова силно и което ги прави да имъ са одяда, особено за мѣсо не искатъ да го видѣтъ а нежелателно да ядѣтъ; напротивъ иматъ ищахъ да ядѣтъ солени, кисели нѣща и особено зелени овошія, въ които намиратъ пріятна киселина, съ една речъ нѣща, за които изнапредъ не сж имали нѣкое си предпочитаніе или обичай. Тія послѣдни фантазии понеже често причиняватъ раздраженіе на стомаха, добръ би било да са отбиватъ по възможности, при всичко че трѣба да са има предъ видъ да имъ са даватъ всички ястія що би тѣ пожелали, като са счита за достаточено, щото употребленитѣ ястія да съдържатъ хранителни вещества.

Повдиганіята сж по-безпокоителни особено когато повдиганіето за блюваніе продължава, съ кисели оригванія, и киселота постоянна шо осѣнѣтъ устата си безпокоятъ казваме много женитѣ най-вече зашото противъ тѣхъ медитѣтъ не располага освѣнъ твърдѣ ограничени средства. При всичко това малко чисто вино съ захаръ, вода отъ матечина (eau de Melisse), вода ганозна вино пѣняво, лимонади кисели, имъ са препорчватъ, сжщо и le teinture d'iodé opiacée; отъ това послѣднето по една или двѣ капки въ една чаша вода да са пие въ два или три пѣти презъ деия съ растоіаніе на нѣколко часове, слѣдъ което често младитѣ жени намиратъ малко улгеченіе на положеніето, въ което тѣ сж турени по причина на подобни повдиганія. Колкото за блюваніята ако и по рѣдки да бждатъ отъ колкото повдиганіята въ началото на трудната жена, ако и даже нѣкои жени не блюватъ никакъ, (но тія сж изключенія). Другъ пѣтъ пакъ са забѣлзва че нѣкой жени въ едно затрудняваніе блюватъ а въ друго не, отъ гдѣто послѣдватъ и народнитѣ идеи който тълкуватъ че: чрезъ блюваніето или неблюваніето може да са опредѣли отъ кой полъ ще бже заченатото дѣте. Това е една отъ онія грѣшки, които не обладаватъ освѣнъ онія, които са кланѣтъ на суевѣрія. Блюваніята били тѣ рѣдки или постоянни не служатъ съвършенно никакъ въ предсказваніе полътъ на новозароденното; тѣзи признаци не сж освѣнъ отражителни слѣдствія подобни на безкусіето и други много нервични смущенія и за които по други обясненія сж невъзможни.

Предполага са, че блюваніята захващатъ въ сжщій часъ на зародителнѣи актъ, но обикновенно слѣдъ 15 дни или единъ мѣсець захващатъ слѣдъ зачетіето а траятъ 2—3 или 4 мѣсеца, послѣдъ захващатъ да намаляватъ и къмъ крайтъ на трудността са съвършенно изгубватъ. Твърдѣ рѣдко тѣ продължаватъ до минутитѣ на ражданіето; блюваніята впрочемъ когато са на често повтарятъ, постоянствуватъ, или сж доста изобилни, причиняватъ крайно отслабваніе на непразнитѣ жени, тъй щото могатъ да компромитиратъ животъта имъ, въ тѣзи степенъ блюваніята са наричатъ нестиелни и (incoercibles). Всичко шо зематъ женитѣ блюватъ го безъ ни най-малко да задържатъ, било то ястіе било питіе, изгубватъ венча си сила, тѣхнѣи нервичнѣи системъ са раздражава, всичкитѣ имъ чувства смущаватъ, подпадатъ на nervosismes (хроническо нервично положеніе) съ една речъ женитѣ подпадатъ въ едно общо топеніе което причинява и смъртъ на майката, ако не са зематъ нуждитѣ мѣрки.

Противъ блюваніята са препорчуватъ хладни ястія и хладни питія съ прибавленія на желѣзни препарати, лимонъ въ согъ селдцева вода (eau de Seltz) и други минерални води както шо са eau de Saint-Galmier, de Saint Alban и прч. сжщо са препорчва пѣняво вино съ ледъ, за сжщата цѣль медицина може да препише Sirop. Trac Iodii opiacée или 3—4 грама Sousnitz de Bismuth, 1—2 cent. opium, който да зема предъ яденіе; той може да препише Belladonne, Chloroforme и Chloral, може тоже да

употреби на прѣскованіе изотвѣнъ стомахъ съ Ether sulfurique или да употреби галваническитѣ плаки; ако за зла честь при всичкото употребленіе на тія средства блюваніята продължаватъ до степенъ да турятъ въ опасностъ животъта на майката, настава вече нуждата да са поканѣтъ и други лѣкари освѣнъ домашнитѣ, за да са съвѣтватъ и опредѣлятъ: да са искусственно предизвика поматаніето на зароденото дѣте. Въздржаніе за тази операция често прави двѣ неизбѣжни жертви. Подобрѣ е въ такъвъ случай да са предпочита и избави живота на майката съ загуба на зароденото, но поддржаніе на повечето дневни акушери. Всякой пѣтъ подобни оцѣненія сж нужди. Въ 7-й мѣсець когато ражданіето (ако и предвѣрменно) може да избави и двамата (майка и дѣтето), не трѣбова да са занемарява употребленіето нуждитѣ маневри чрезъ които да са предизвика ражданіето; но за порано (преди 7-й мѣсець) мнѣніята между акушеритѣ сж различни: едни поддржатъ за безполезни предизвиканитѣ поматанія, между които акушери са причислява и списательтъ Cazeaux който аргументира, че операцията извършена въ тая епоха на трудността не може да запре блюваніята, и мисли че въ много случаи при подобни блюванія ражданіята сж са извършвали благополучно. Тоя е единъ отъ най-деликатнитѣ въпроси който самъ единъ медикъ не трѣба да решава, въ подобни случаи ако той вѣрва че желата е въ опасностъ, той трѣба да иска мнѣніето на събратіята си и да не предприема нищо до гдѣто не полъчи тѣхното съчувствіе или поне съчувствіето на интересующата фамилия.

§ 2. *Бѣлоцвѣтни теченія* (Leucorrhée). Тія теченія са срѣщатъ твърдѣ често въ непразнитѣ жени спорѣдъ мнѣніето Ипократово, тѣ можели да произведѣтъ поматваніето, но това е рѣдкостъ, а когато теченіето е послѣдствено отъ нѣкое разраненіе или месонзрасваніе (гѣба) около піята на митрата тогава дава истински причини за поматаніе. Това теченіе е не пріятно за женитѣ — зашото смущава дѣйствіето на стомаха, произвожда бѣлѣжки и слабокрѣвіе, а сжщевременно дѣйствува локално на роднитѣ органи изотвѣнъ, щото произвожда единъ видъ сърбелъ, всналенія не пріятни, и прави изливаніето (никаніето) болѣзненно.

Препорчва са мнѣніе съ студена и стипчева вода посредствомъ особитѣ за това сиринги, или съ вода отъ обиваряваніе мешови кори, ликьорътъ на Cowland, вода съ малко сюломентъ (Sublimé Corrosif) а по нѣкогашъ става нужда да са подсипуватъ джунитѣ на митрата вѣеки два дни съ вѣществото наречено Sousnitz de Bismuth, или даже кавтеризаціята.

§ 3. *Запичаніето.* Това е едно отъ обикновеннитѣ евленія за непразнитѣ жени, често то бива слѣдствіе отъ естественното разположеніе на женитѣ, но повечето отъ тѣхъ, щомъ останѣтъ трудни, сж изложени на това, било то въ слабостъта въ която подпадатъ, или отъ просто притисканіе върху червото отъ страна на митрата която постепенно наедрява и го притискава.

Противъ запичаніето са употребяватъ очистителни клизми или леки очистителни пинти.

§ 4. *Емороиди и развличение синитъ жили* (varices). Непраздното положение на матката и нейното наедраваніе понеже притиска върху синитъ жили нахоящи са въ долната частъ на търбухътъ, произвежда запоръ на кръвотеченіето на краката и на долното черво, тъй щото образува еморондни буци около седалото (Painus). Когато развличеніето на синитъ жили обхваща по-нижъ части като на пр. краката, употребяватъ са еластични чорапи во всичко време на до ражданіето дѣтето, когато то развличаніе вече са изгубва. Противъ еморондитъ мненія и налаганія студени, помадата (Pong. populeum), сапунчета съ масло отъ какао, помада отъ миродія (persil) са препоръчватъ.

§ 8. *Пълнокръвие* (Plethora). Непраздността въ женитъ измѣнява доста основно кръвта имъ, отъ това женитъ добиватъ едно особно положение, което имъ възбужда главоболіе, усѣщанъ главата си тѣжка, топлина ги задушава, намиратъ са въ едно заглушаваніе, търпятъ частни конжестіи, кръвотечения (еморагии) и пр. тѣ всички струнани образуватъ пълнокръвие (la Plethora) което произходи било отъ увеличаваніето на кръвта, маса съ помножаваніе на глобулитъ кръвни (което е твърдъ рѣдко), било отъ увеличаваніе на водата въ кръвта съ намаленіе на глобулитъ, отъ гдѣто и истинско пълнокръвие сирѣчь увеличаваніе на кръвната маса съ глобулитъ заедно, и дѣжливо пълнокръвие сирѣчь когато увеличаваніето на кръвната маса съотвѣтствува съ намаленіето на глобулитъ; слѣдователно подобни изслѣдованія отъ страна на много списатели сѣ достигнали до разни заключенія. Jules Regnaud като изслѣдова кръвта на 25 жени въ различни врѣмена на затрудненіята имъ намира че: Измѣненіето кръвта на непразнитъ жени въ първитъ шестъ мѣсци е запазеното увеличаваніе на кръвната маса съ размножаваніе или намаляваніе на глобулитъ, като съдържа и фибрината си въ нормална пропорція; а за 3-тѣхъ послѣдни мѣсци на противъ цифритъ на фибрината са увеличаватъ. — Когато прочее непраздната жена има истенското пълнокръвие (la Plethora vraie) за да са отбегнатъ слѣдствіята на нѣкой конжестіи, неизбежно нужно е кръвопущаніето, но и не безвнимателно расжданіе като са въздържа до гдѣто нуждата за тая операція достигне да характеризова неизбежността ѝ. Когато има дѣжливо пълнокръвие трѣба да отбѣгваме кръвопущаніето, като са ограничимъ да съкрушимъ сърдцеболіето, смущеніето, заглушаваніе ушитъ чрезъ употребленіето на жѣлѣзнитъ препарати са женитъ въ полето, но ако конжестіята къмъ главата или къмъ нѣкой отъ органитъ е забѣлжителна, можемъ по нѣкогашъ за улеченіе минутно прибѣгна до кръвопущаніе, слѣдъ което незабавно захванемъ пакъ употребленіето на жѣлѣзнитъ препарати и кинкината. (Слѣдва.)

По чуждестранното законодателство.

Министрътъ на общественитъ работи, г. Варруа, представилъ на сената на французската республика законопроектъ за водата (sur le régime des eaux). Първий § на този законопроектъ гласи: „Сѣкій собственитъ има право да са ползува и да са раснолага съ дъждовната вода, която пада на земята му.“ Ако ползованіето отъ водата или нейното стичаніе вреди на съсед-

нія, отдолній участъкъ, то са опредѣлява възнаграждение. Туй опредѣленіе са отнася и на водата отъ изворитъ.

(Законопроектътъ съдържа много други интересни статіи за французитъ, но не толкозъ и за насъ, Българитъ. Насъ никой законъ не ни ограничава въ ползованіето отъ водата дъждовна била тя или рѣчна, освенъ изворната изъ градищата. Дѣто Турцитъ при тѣхното правителство сѣ са ползували да иматъ чешми въ своя кварталъ повече, както и въ двороветъ — туй което у насъ е било рѣдкость. Едно има тукъ да са забѣлжи, че у насъ води на събѣдъ изобилно текжтъ, но ній не знаими да са ползувами отъ тѣхъ; защото индустрія немами, за фабрики нито мислимъ, а сънувами работници?! И вѣстнитъ вече за тѣхъ има, пакъ не са вижда въ рѣцѣтъ на нѣкой работникъ (понеже работници нема у насъ и този, който другиму работи день, два съ паричен, е безкинженъ, не знай буки), а в. *Работникъ* го гледанъ въ рѣцѣтъ на онѣзи, които четжтъ и другитъ вѣстници, а преимущественно *Независимостъ*. И кажете сега, че той е вѣстникъ за работници! . . . — Ред.)

По единъ законопроектъ внесенъ отъ гг. Шарль Буассе, Менье и Парошъ-Жуберъ въ палатата на депутатитъ, избортъ на сѣдѣи за търговскитъ сѣдилища са предоставя на сичкитъ французски търговци, на капитани на кораби, на директоритъ на промишленни общества и д. т. съ извѣстни условия (5-годишенъ срокъ занятіе, мѣстопребиваніе и пр.)

По-многого засѣданія на французската депутатска палата били сѣ посвѣщени на въпроса за митарственната тарифа, а въ сената сѣ преобладавали въпроси за преимуществото на народното образование, въ мисль какъ да са то расшири и освободи отъ преобладающето вліаніе на клерикалитъ. Докладчикътъ на комисіята, отъ депутатската палата, която комисія разгледвала законопроекта на г. Бороде и на другитъ депутати, — извѣстнійтъ ученъ, г. Поль Беръ, казва, че не възможно да си представимъ здрава демократія безъ да бѣде развито широко народното образование. Школата е основана да приготви граждани. Тя трѣба да въспитава не слѣпото послушаніе, а личното достоинство и уваженіето къмъ закона.

(Да ли и нашето министерство на просвѣщеніето при Гюзелева са е ръководило отъ тѣзи мисль, като е то назначило за директоръ на учителската семинарія въ Силистра едно момче отъ Тѣсковецъ, Христо Цаневъ, което е свършило само препарандія въ Загребъ, и еднамъ може да бѣде народенъ учителъ, камо ли директоръ? И да ли се отъ сѣщата мисль водимо днешнійтъ министръ на просвѣщеніето нарежда по държавнитъ училища въ България за учители такива лица, отъ които едни сѣ недоучени, други сѣ опасни начала, тъй щото единитъ и другитъ не сѣ достойни да носѣжтъ званіето „учители.“ Господъ да ни е на помощ, на кждѣто еми трѣгнали!! — Ред.)

ПОДАРЪЦИ

Г-нъ Д. Романовъ за споменъ на смъртъта на майка си, подарява на туганното дѣвическо училище едно тримѣсечно теченіе отъ в. „Свободна България“.

Съ удоволствіе и благодареніе обѣеявами че г-нъ Нв. Д. Славовъ подарява на дѣвическото училище въ г. Х.-О. Пазарджикъ едно шестмѣсечно теченіе отъ вѣст. „Свободна България“.

Сжщо и г-нъ Г. Б. Холевичъ подарява на Котленското училище едно годишно теченіе отъ вѣстника ни. Ред.

Отъ Редакцията.

По причина на поболяваніето единъ отъ главнитъ словослагатели въ печатницата, листътъ ни миналата сѣбота не можа да излѣзе но за него редакцията ще има предъ видъ да навакса отпуснатія брой съ нѣкоя притурка, когато са снабди съ свои букви или печатница, увѣрена че и спомоществованіята на вѣстника ще са поумножатъ и спомоществователитъ ще бѣдатъ по-ақкуратни въ наплащаніето си.

Нашитъ повѣнка Гг. настоятели и спомоществователи отъ това ще разбержтъ защо листътъ ни миналата недѣля не са отпечати, а не както нѣкой отъ Варна зломишенно депеширалъ на „Работникъ“ въ Руссе, че „Свободна България“ издѣхнала — и той, „Работникъ“ не са посвѣнилъ да ѝ изчете тогъчасъ надгробното „Богъ да я прости“, което види са, отъ сѣрце жѣлае. Но то, споредъ общото вѣрваніе, е знакъ за дълъгъ животъ на „Своб. България“, като я сънуватъ за умрѣла! —

ИЗВѢСТІЕ

Подписаннитъ имаме честь да обявимъ на почитаемата публика, че отворихме въ този градъ търговско заведеніе подъ названіе. А. Кезапчиевъ и Р. Чохаджиевъ, което ще са занимава съ продаваніе долнитъ видове стоки, както:

- 1-о Разни видове спиноло,
- 2-о „ „ „ актарски стоки,
- 3-о Всички потребности за обгряніе.

Молимъ онія г-да Търговцитъ, които са нуждаятъ отъ горѣ-реченитъ видове стоки, да са отнесатъ за споразуменіе до поменатото заведеніе, находищесе въ този градъ въ Улица „Хлѣбна“ Н-ро 153, дѣто ще останатъ благодарни както отъ добритъ качества на тѣя видове, теже и отъ умѣренността на цѣнитъ.

Съ почитаніе
А. КЕЗАПЧИЕВЪ и Р. ЧОХАДЖИЕВЪ.

„Търговското Д-ство за Руско-Български стоки въ Варна“ призовава сичкитъ членове на това Дружество, на 10 Марта по 4 часа подиръ обѣдъ, въ Кантората на Г. Карловски, дѣто ще са разгледжтъ смѣткитъ на сичкитъ операції на дружество-то отъ началото му до сега.

Предсѣдатель Калянджи.